

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Оскілко Олексій Олегович ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЯК УЧАСНИКІВ ДОГОВІРНИХ ВІДНОСИН	66
Павлова Вікторія Георгіївна ЩОДО ПИТАННЯ ПРО ПРАВО НА ОBOB'ЯЗКOVУ ЧАСТКУ У СПАДЩИНІ	69
Токарева Віра Олександрівна ЗЛОВЖИВАННЯ ПЕРСОНАЛЬНИМИ ДАНИМИ ПІД ЧАС ВИБОРІВ: НА ПРИКЛАДІ FACEBOOK	71
Мельник Олександр Володимирович ДО ПИТАННЯ ПРО ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ПРАВ УСИНОВЛЕНИХ ІНОЗЕМНИМИ ГРОМАДЯНАМИ	74
Фасій Богдан Володимирович ДО ПИТАННЯ ПРО СУТНІСТЬ ДИСПОЗИТИВНОГО МЕТОДУ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ	78
Шамота Олександр Володимирович ПРОБЛЕМАТИКА ЗАХИСТУ ПРИНЦИПУ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ	80
Бойченко Ростислав Сергійович ДО ПИТАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ І ЗАХИСТУ ПРАВА ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ.	82
Брага Аліна Анатоліївна ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЩОДО СПАДКУВАННЯ В СІМЕЙНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ ...	85
Вовчок Руслан Володимирович ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ТА ЦИФРОВІЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА В ЕПОХУ СТІМКОГО РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	88
Герсак Віталій Анатолійович ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ СКЛАДУ СПАДЩИНИ	91
Гнатенко Сергій Сергійович ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА НА НАДАННЯ ПОСЛУГ З ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПАСАЖИРІВ	94
Гнатюк Дмитро Володимирович ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРИПИНЕННЯ ДОГОВОРУ ДАРУВАННЯ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	97
Дворнікова Анна Юрійвна ПРОБЛЕМИ ВТРУЧАННЯ У ПРАВО НА МИРНЕ ВОЛОДІННЯ ПРИ УСУНЕННІ ПЕРЕШКОД У КОРИСТУВАННІ ТА РОЗПОРЯДЖЕННІ МАЙНОМ	100
Кочіашвілі Альберт Давидович ЩОДО ДОРЕЧНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КАТЕГОРІЇ РИЗИКУ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ НЕПЕРЕДБАЧУВАНИХ УМОВ	103
Мельничук Олександр Миколайович ІНСТИТУТ ЦИВІЛЬНОЇ КОНФІСКАЦІЇ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ	106
Мусієнко Андрій Юрійович ВИТРЕБУВАННЯ НЕЖИТЛОВИХ ПРИМІЩЕНЬ ІЗ ЧУЖОГО НЕЗАКОННОГО ВОЛОДІННЯ ЯК СПОСІБ ЗАХИСТУ ПРАВА ВЛАСНОСТІ	108
Павленко Микола Вадимович ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ ІНФОРМАЦІЙНО- КОМУНІКАЦІЙНИХ СИСТЕМ З ЦИВІЛЬНОГО СЕКТОРУ	111
Рябенко Вікторія Олександрівна ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ НЕПОВНОЛІТНІХ ВІД ВЕРБУВАННЯ ФСБ У СОЦМЕРЕЖІ «ТЕЛЕГРАМ»	113

innovations/zhalyucha-kropiva-yak-ukrainske-programne-zabezpechennya-dlya-artileristiv-vplivae-na-khid-viyni-22072022-7054.

8. У липні система DELTA буде повністю легалізована і впроваджена у ЗСУ. *Мілітарний*. URL: <https://militalnyi.com/uk/news/u-lypni-systema-delta-bude-povnistyu-legalizovana-i-vprovadzhena-u-zsu/>.

9. «Кропива» – ПЗ для планування, розрахунків та орієнтування. *Army SOS helps defend Ukraine*. URL: <https://armysos.com.ua/uk/kropyva/>.

10. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV : станом на 9 квіт. 2025 р. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

Ключові слова: Збройні Сили України, Інформаційні системи, Цифровізація.

Keywords: The Armed Forces of Ukraine, Information system, Digitization.

Рябченко Вікторія Олександрівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри цивільного права*

ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ НЕПОВНОЛІТНІХ ВІД ВЕРБУВАННЯ ФСБ У СОЦМЕРЕЖІ «ТЕЛЕГРАМ»

XXI століття сьогодні ототожнюють з ерою комп'ютерів, інформаційною епохою чи епохою соціальних мереж. Безумовними перевагами соціальних мереж є швидкий доступ до наукової, розважальної інформації, вільний доступ до новин, онлайн спілкування з друзями. Однак завжди за перевагами йдуть недоліки. Соціальні мережі, забезпечуючи миттєвий доступ до інформації, водночас створюють ризики маніпуляцій чи дезінформації з боку заінтересованих на це осіб.

За даними проведеного дослідження громадянською мережею «Опора» однією з популярніших соціальних мереж в Україні станом на 2024 рік є телеграм (ним користується 78,1% опитаних), друге і третє місце посідають ютуб (59,5%) та фейсбук (44,6%) відповідно [3]. Варто відзначити, що ще в 2023 році телеграму перевагу надавало 71,3% опитаних осіб, тобто за один рік кількість нових прихильників зросла на 6,8%. Телеграм-канали набирають популярності завдяки своїй анонімності, можливості безперешкодно створювати закриті групи, тим самим об'єднувати людей зі спільними інтересами і швидко поширювати контент будь-якого характеру.

Російсько-українська війна, інша назва якої, гібридна, неодноразово починаючи з 2014 року демонструвала на які дії може піти країна-агресор задля досягнення поставлених перед собою цілей. Для такої війни характерним є використання зі сторони-агресора різноманітних важелів впливу: політичних, економічних, військових, інформаційних чи навіть вдаватись до терористичних і підливних засобів, використовуючи для цього в тому числі соціальні мережі.

За даними Служби Безпеки України за 2024 рік було встановлено та затримано понад 450 осіб (тому числі і неповнолітні), які за дорученням так званих «кураторів» через закриті телеграм-канали за обіцяну грошову винагороду займались підпалами на території України [4].

Можна стверджувати, що неповнолітні особи з незміцнілою психікою є ідеальним об'єктом для вербування, адже є більш вразливими до різного роду маніпуляцій і тиску, що в свою чергу, є серйозним викликом і потребує уваги з боку суспільства і держави.

«Куратори» залучають молодь не тільки до підготовки терактів, а й до участі в них як виконавців. За офіційними повідомленнями правоохоронних органів в період з лютого 2022 року по березень 2025 щонайменше 50 неповнолітніх брали участь у підпалах і підривах. За цей же період відбулись 42 підпали і підриви в адміністративних будівлях, ТЦК, 88 підпалів і підривів військових, військової техніки та правоохоронців [2]. Вербуванню піддаються особи, які відшукують легкий заробіток, повною мірою не обізнані про наслідки своїх дій і про настання юридичної відповідальності неповнолітніх.

В результаті постає питання яким чином і за допомогою яких превентивних заходів можна попередити вербування неповнолітніх. Восени 2024 року рішенням Національного координаційного центру кібербезпеки держслужбовцям і військовослужбовцям було заборонено використовувати телеграм в службових цілях, тож першочергово спадає на думку необхідність заборони соціальної мережі телеграм на території всієї України для всіх громадян без виключень. Однак, навіть ці дії не зможуть гарантувати необхідний результат, акцент має бути на вчасному інформуванні та вихованні молоді.

Міністерством освіти і науки України батькам стосовно їх дітей рекомендовано: спостерігати за поведінкою, навчати фінансової грамотності, привчати до цифрової безпеки та розпізнаванню маніпуляцій і найголовніше – мати з неповнолітнім відкрите спілкування та підтримувати довірливі стосунки [5].

Так, відповідно до ч. 2 ст. 150 Сімейного кодексу України батьки зобов'язані піклуватися про фізичний, духовний і моральний розвиток дитини [1]. Батьки мають не тільки створити безпечне середовище для розвитку своєї дитини, а й піддавати її контролю. Інакше кажучи, раціональний та свідомий батьківський контроль може стати запобіжником девіантної поведінки неповнолітнього. Саме для цього існує низка корисних сервісів для батьків, за допомогою яких можна наглядати за неповнолітнім, при цьому не порушуючи його особистих кордонів, таких як Google Family Link, Qustodio, Bark та інші.

Наступним превентивним заходом може бути співпраця Міністерства освіти і науки України зі Службою безпеки України чи з Національною поліцією України з метою інформування молоді, яка за своїм віком є найбільш вразливою до вербування. Зустрічі на базі шкіл в будь-якому форматі: онлайн чи офлайн з представниками влади підвищать рівень обізнаності неповнолітніх та зорієнтують в алгоритмі дій у разі виникнення сумнівних пропозицій.

Підсумовуючи вищевикладене, необхідно зазначити, що залучення через соціальні мережі країною-агресором неповнолітніх до протиправних діянь є серйозною проблемою, яка потребує негайного реагування з боку суспільства і держави. Для ефективного вирішення даної проблеми необхідна спільна робота батьків, навчальних закладів та влади з метою підвищення обізнаності неповнолітніх про ризики та наслідки їх дій.

Список використаних джерел:

1. Сімейний кодекс України : Закон України від 10.01.2002 № 2947-III. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
2. Гарасим А., Кельм Н., Романишин Н. Вимкніть телеграм. Він робить з українських дітей терористів (інфографіка). *Texty.org.ua*. URL: <https://texty.org.ua/articles/114801/vymknit-telehram-vin-robyt-z-ukrayinskyh-ditej-terorystiv-infografika/>
3. «Опора»: найпопулярнішими соцмережами в Україні є телеграм, ютуб та фейсбук. URL: <https://ms.detector.media/sotsmerezhi/post/35557/2024-07-16-opora-na-populyarnishymy-sotsmerezhamy-v-ukraini-ie-telegram-yutub-ta-feysbuk/>
4. СБУ проводить інформкампанію «Спали» ФСБшника» для протидії вербуванню молоді спецслужбами рф (відео). URL: <https://ssu.gov.ua/novyny/sbu-provodyt-informkampaniiu-spaly-fsbshnyka-dlia-protydii-verbuvanniu-molodi-spetssluzhbamy-rf-video>
5. Як розпізнати ознаки вербування дитини? Рекомендації батькам і освітянам. URL: <https://mon.gov.ua/news/yak-rozpiznaty-oznaky-verbuvannia-dytyny-rekomendatsii-batkam-i-osvitianam>

Ключові слова: XXI століття, соціальні мережі, вербування неповнолітніх, російсько-українська війна, превентивні заходи.

Keywords: 21st century, social media, recruitment of minors, Russo-Ukrainian war, preventive measures.

Романовський Денис Сергійович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри цивільного права*

НАДАННЯ ДОГЛЯДУ НА НЕПРОФЕСІЙНІЙ ОСНОВІ ЗА ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ В УМОВАХ ВІЙНИ

За даними Державної служби статистики України станом на 1 січня 2022 року майже кожен 4 житель України є старшим 60 років [1]. Відповідно до даних Міністерства охорони здоров'я України станом на кінець жовтня 2024 року, внаслідок війни, 1680 об'єктів медзакладів пошкоджено та 226 – зруйновано вщент [2].